

Rezultati istraživanja PISA 2022

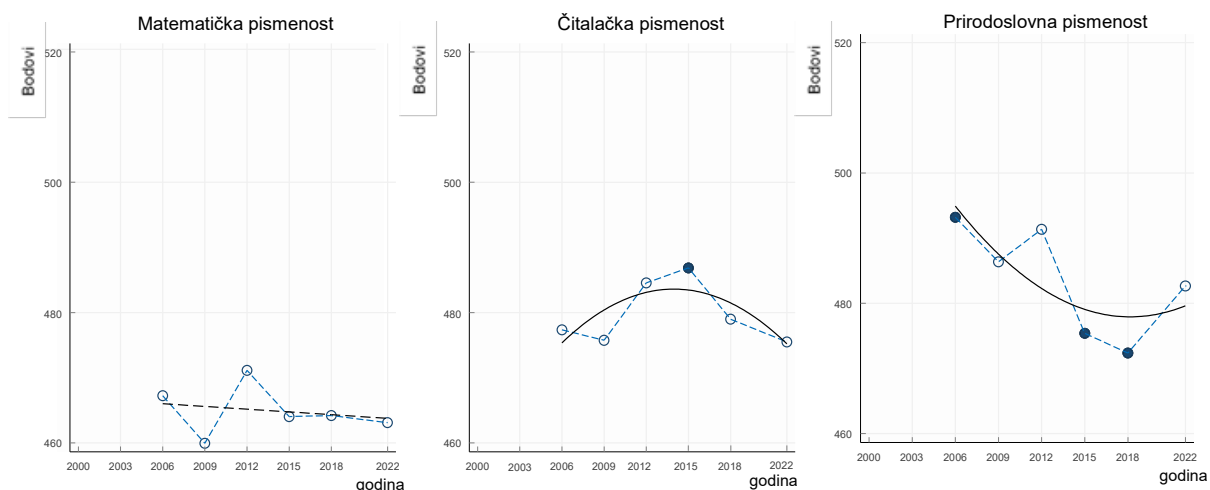
Hrvatska

Međunarodni program za ispitivanje znanja i vještina učenika (PISA) ispituje znanja i vještine petnaestogodišnjih učenika u matematičkoj, čitalačkoj i prirodoslovnoj pismenosti. PISA ispitima ispituje se koliko su učenici uspješni u rješavanju kompleksnih problema, kritičkom razmišljanju i učinkovitim komuniciranjem, čime se dobiva uvid u to koliko dobro obrazovni sustavi pripremaju učenike za stvarne životne izazove i uspjeh u budućem životu. Hrvatska je prvi put sudjelovala u PISA istraživanju 2006. godine. Uspoređujući rezultate na međunarodnoj razini, donositelji obrazovne politike i obrazovni stručnjaci u Hrvatskoj mogu učiti iz politika i praksi drugih zemalja.

Koliko su petnaestogodišnji učenici iz Hrvatske bili uspješni na testu?

Trendovi u matematičkoj, čitalačkoj i prirodoslovnoj pismenosti

Prikaz 1. Trendovi u postignuću u matematičkoj, čitalačkoj i prirodoslovnoj pismenosti

Napomena: Bijele točke označavaju prosječne rezultate koji nisu statistički značajno iznad/ispod prosječnog rezultata u istraživanju PISA 2022. Crne linije označavaju trend.

Izvor: OECD, PISA 2022 Database, Tables I.B1.T.2math,read, scie.

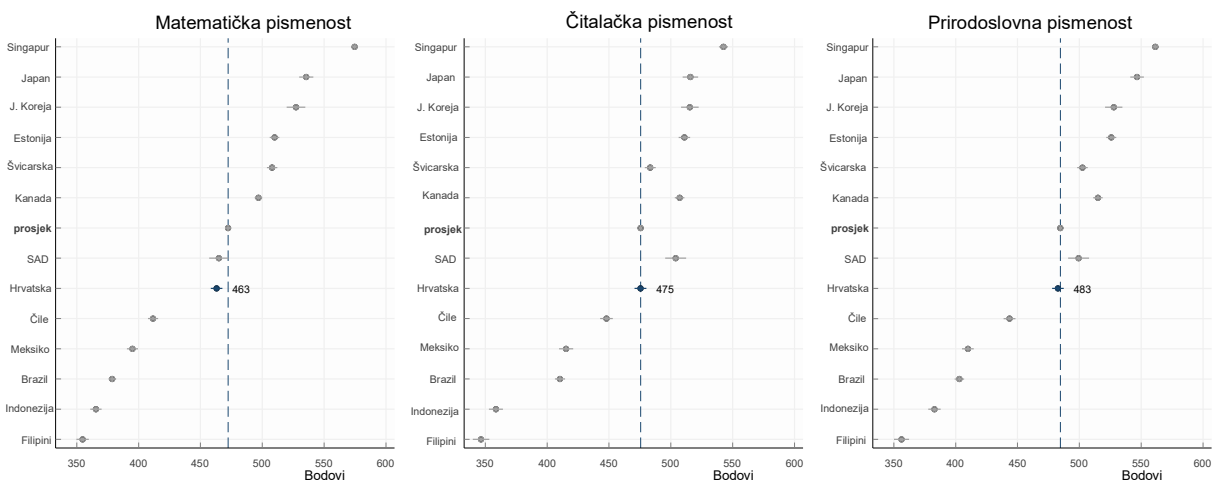
- Prosječni rezultati u matematičkoj i čitalačkoj pismenosti približno su isti kao i 2018. godine, dok je prosječan rezultat u prirodoslovnoj pismenosti viši u odnosu na 2018. godinu.
- Kad se uzmu u obzir svi rezultati dobiveni u PISA istraživanjima tijekom 16 godina (2006.-2022.), prosječni rezultati u matematičkoj i čitalačkoj pismenosti ostali su nepromijenjeni. Tijekom tog razdoblja zamijećene su samo male i uglavnom neznačajne fluktuacije oko prosječnog rezultata svih ciklusa istraživanja. U prirodoslovnoj pismenosti najnoviji rezultati ukazuju na djelomičnu promjenu negativnog trenda. Iako su najnoviji rezultati iz 2022. i dalje ispod rezultata iz 2006., ipak su primjetno bolji nego u 2015. i 2018. godini.

- Tijekom posljednjeg razdoblja (2018. – 2022.) razlike između najboljih učenika (10 % učenika s najvišim rezultatima) i najslabijih učenika (10 % učenika s najnižim rezultatima) nisu se značajno promijenile u matematičkoj, čitalačkoj i prirodoslovnoj pismenosti. U matematičkoj pismenosti postignuća najboljih i najlošijih učenika ostala su otprilike na istim razinama kao i prije.
- U usporedbi s 2012. godinom, udio učenika koji nisu dostigli osnovnu razinu postignuća (razinu 2) nije se značajno promijenio u matematičkoj i čitalačkoj pismenosti, dok je u prirodoslovnoj pismenosti porastao za 5 %.

Gdje je Hrvatska u odnosu na druge zemlje?

Prizak 2. Prosječan rezultat u matematičkoj, čitalačkoj i prirodoslovnoj pismenosti u istraživanju PISA 2022

Hrvatska, prosjek zemalja OECD-a i odabrane zemlje za usporedbu

Napomena: Zemlje za usporedbu uključuju šest zemalja s najboljim rezultatima u PISA istraživanju (matematika) i pet zemalja s najvećom populacijom petnaestogodišnjih učenika među zemljama sudionicama u PISA istraživanju.

Vodoravne linije koje prolaze kroz točke predstavljaju mjeru nesigurnosti povezanu s prosječnim rezultatom (interval pouzdanosti 95 %).

- Hrvatski su učenici u matematičkoj pismenosti postigli rezultat ispod prosjeka OECD-a, dok se u čitalačkoj i prirodoslovnoj pismenosti nalaze blizu prosjeka.
- U odnosu na prosjek OECD-a, Hrvatska bilježi manji udio najboljih učenika (na razinama 5 i 6) u barem jednoj pismenosti. Udio učenika koji su dostigli minimalnu razinu postignuća (razina 2 ili više) u sve tri pismenosti sličan je kao i u prosjeku zemalja OECD-a.

Što učenici znaju i mogu u matematičkoj pismenosti

- U Hrvatskoj je 67 % učenika dostiglo barem razinu 2 u matematičkoj pismenosti (prosjek OECD-a iznosi 69 %). Ti su učenici u najmanju ruku sposobni bez izravnih uputa protumačiti i prepoznati kako jednostavnu situaciju prikazati na matematički način (npr. usporedba ukupne udaljenosti dviju alternativnih ruta ili pretvaranje cijena iz jedne valute u drugu). Na ovoj ili višoj razini nalazi se više od 85 % učenika u Singapuru, Makao-Kini, Japanu, Hong Kong-Kini, Kineskom Tajpehu i Estoniji.
- Otprilike 6 % učenika u Hrvatskoj dostiglo je razinu 5 ili 6 u matematičkoj pismenosti (prosjek OECD-a iznosi 9 %). Najveći udio takvih učenika nalazi se u šest azijskih zemalja i ekonomija: Singapur (41 %), Kineski Tajpeh (32 %), Makao-Kina (29 %), Hong Kong-Kina (27 %), Japan

(23 %) i Južna Koreja (23 %). Na ovim razinama učenici imaju sposobnost matematičkog modeliranja kompleksnih situacija te mogu odabrati, usporediti i vrednovati odgovarajuće strategije za rješavanje tih problemskih situacija. Razinu 5 ili 6 dostiglo je više od 10 % učenika samo u 16 od 81 zemlje i ekonomije koje su sudjelovale u istraživanju PISA 2022.

Što učenici znaju i mogu u čitalačkoj pismenosti

- U Hrvatskoj je 77 % učenika dostiglo razinu 2 ili više u čitalačkoj pismenosti (prosjeak OECD-a iznosi 74 %). Ti su učenici u najmanju ruku sposobni prepoznati glavnu ideju u tekstu umjerene duljine, pronaći informacije na temelju eksplicitnih, iako ponekad složenih kriterija, te promišljati o svrsi i obliku teksta kad se to od njih izričito traži. Udio petnaestogodišnjih učenika koji su dostigli minimalne razine postignuća u čitalačkoj pismenosti (razina 2 ili viša) varira od 89 % u Singapuru do 8 % u Kambodži.
- Otprilike 4 % učenika u Hrvatskoj dostiglo je razinu 5 ili 6 u čitalačkoj pismenosti (prosjeak OECD-a iznosi 7 %). Ovi učenici mogu razumjeti dulje tekstove, nositi se s apstraktnim ili nelogičnim konceptima te razlikovati činjenice od nečijeg mišljenja na temelju indikacija vezanih uz sadržaj ili izvor informacija.

Što učenici znaju i mogu u prirodoslovnoj pismenosti

- U Hrvatskoj je 78 % učenika dostiglo razinu 2 ili više u prirodoslovnoj pismenosti (prosjeak OECD-a iznosi 76 %). Ti su učenici u najmanju ruku sposobni prepoznati ispravno objašnjenje za poznate znanstvene pojave i mogu primijeniti takvo znanje kako bi u jednostavnim slučajevima na temelju prikazanih podataka procijenili valjanost zaključka.
- Otprilike 5 % učenika u Hrvatskoj dostiglo je razinu 5 ili 6 u prirodoslovnoj pismenosti (prosjeak OECD-a iznosi 7 %). Ti su učenici sposobni kreativno i autonomno primijeniti svoje prirodoslovno znanje u različitim situacijama, uključujući i nepoznate situacije.

Izvanredna provedba PISA istraživanja

Ovaj ciklus PISA istraživanja prvobitno se trebao provesti 2021. godine, ali je zbog pandemije bolesti COVID-19 odgođen za godinu dana. Izvanredne okolnosti tijekom ovog razdoblja, uključujući zatvaranje škola u mnogim zemljama, dovele su do povremenih poteškoća u prikupljanju dijela podataka. Iako je velika većina zemalja i ekonomija ispunila PISA-ine tehničke standarde, nekoliko zemalja nije ih uspjelo ispuniti. Zvezdica (*) pored naziva nekih zemlja ili ekonomija u ovom izvješću označava da se za tu zemlju rezultati trebaju tumačiti s oprezom na to da nisu zadovoljeni jedan ili više PISA-inih standarda uzorkovanja. Dodatne informacije mogu se pronaći u dokumentu *Reader's Guide* te u prilogima A2 i A4 glavnog međunarodnog izvješća.

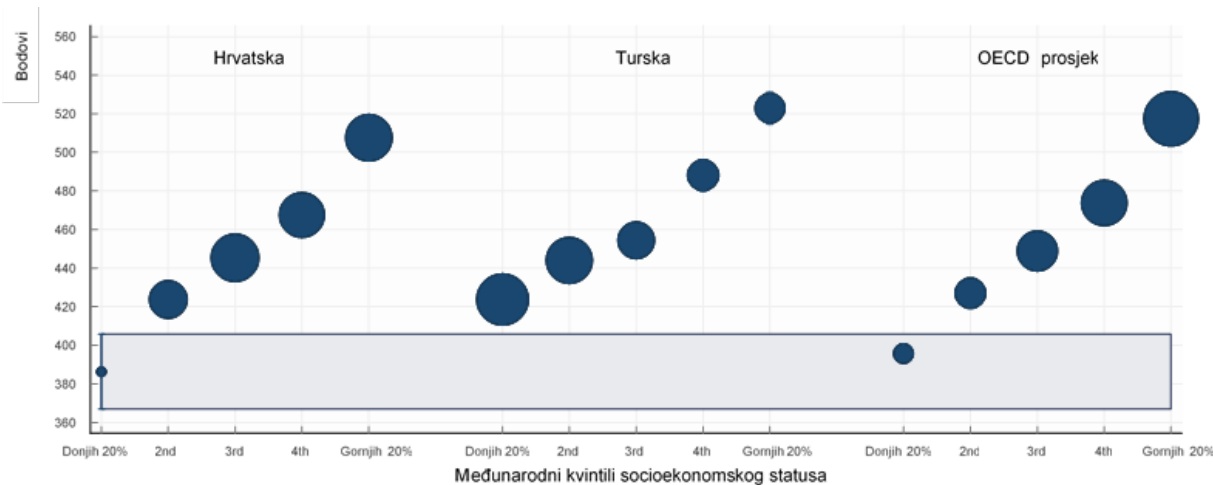
U Hrvatskoj svi podatci zadovoljavaju standarde kvalitete postavljene u PISA istraživanju te se smatraju prikladnim za izvješćivanje.

Razlike u postignućima unutar Hrvatske

Razlike prema socioekonomskom statusu

Prikaz 3. Prosječan rezultat u matematičkoj pismenosti prema međunarodnom kvintilu socioekonomskog statusa

PISA indeks ekonomskog, socijalnog i kulturnog statusa (ESCS)

Napomena: Veličina oznaka proporcionalna je udjelu učeničke populacije unutar svakog kvintila socioekonomskog statusa. Kvintili su definirani na međunarodnoj razini te uključuju 20 % sudionika u PISA istraživanju u svakom kvintilu; udio unutar svakog nacionalnog uzorka stoga može varirati od vrijednosti od 20 %.

- PISA-in indeks ekonomskog, socijalnog i kulturnog statusa izračunava se na način da se svi učenici koji rješavaju PISA test, bez obzira na zemlju u kojoj žive, mogu smjestiti na istu socioekonomsku ljestvicu. To znači da se taj indeks može upotrebljavati za usporedbu postignuća učenika sličnog socioekonomskog statusa u različitim zemljama. U Hrvatskoj se samo 1,1 % učenika nalazi u najnižem međunarodnom kvintilu socioekonomske ljestvice, što znači da su ti učenici među učenicima u najnepovoljnijem položaju koji su sudjelovali u istraživanju PISA 2022. Njihov prosječan rezultat iz matematičke pismenosti iznosi 386 bodova. Usporedbe radi, u Turskoj i Vijetnamu, gdje se otprilike jedan od tri učenika nalazi u sličnom socioekonomskom položaju, prosječno postignuće te najugroženije skupine učenika iznosi 424, odnosno 438 bodova.
- U Hrvatskoj učenici u najpovoljnijem položaju (25 % učenika najboljeg socioekonomskog statusa) ostvaruju za 82 boda bolji prosječan rezultat u matematičkoj pismenosti od učenika u nepovoljnom položaju (25 % učenika najlošijeg socioekonomskog statusa), što je manje od prosječne razlike između tih dviju skupina u zemljama OECD-a (93 boda).
- Između 2012. i 2022. razlika u rezultatu u matematičkoj pismenosti povezana sa socioekonomskim statusom u Hrvatskoj u prosjeku je ostala približno ista, kao i u prosjeku zemalja OECD-a.
- Socioekonomski status pokazao se kao prediktor postignuća u matematičkoj pismenosti u svim zemljama i ekonomijama koje su sudjelovale u PISA istraživanju. U matematičkoj pismenosti, socioekonomski status objašnjava 13 % varijance postignuća hrvatskih učenika koji su sudjelovali u istraživanju PISA 2022 (u usporedbi s 15 % varijance postignuća u prosjeku zemalja OECD-a).
- Otprilike 11 % učenika lošijeg socioekonomskog statusa u Hrvatskoj uspjelo je ostvariti rezultat u gornjoj četvrtini najuspješnijih učenika. Ti učenici pokazuju akademsku otpornost jer su unatoč

svom lošijem socioekonomskom statusu uspjeli postići obrazovnu izvrsnost u usporedbi s ostalim učenicima u svojoj zemlji. U prosjeku zemalja OECD-a, rezultat u gornjoj četvrtini matematičke pismenosti uspjelo je ostvariti 10 % učenika lošijeg socioekonomskog statusa u svojim zemljama.

Razlike u postignućima prema spolu

- U Hrvatskoj su dječaci i djevojčice u prosjeku ostvarili slične prosječne rezultate u matematičkoj pismenosti, dok su u čitalačkoj pismenosti djevojčice ostvarile za 34 boda bolji prosječni rezultat od dječaka. Djevojčice su u prosjeku bile bolje od dječaka u čitalačkoj pismenosti u svim zemljama sudionicama u istraživanju PISA 2022, osim u dvije zemlje (79 od 81 zemlje). U matematičkoj pismenosti, u 40 zemalja dječaci su ostvarili bolji prosječan rezultat od djevojčica, u 17 zemalja djevojčice su ostvarile bolji prosječan rezultat od dječaka, dok u preostale 24 zemlje nije pronađena značajna razlika između djevojčica i dječaka.
- Udio učenika s lošim rezultatima u matematičkoj pismenosti sličan je i za dječake (33 %) i za djevojčice (33 %). Međutim, u čitalačkoj pismenosti taj je udio veći među dječacima (16 % djevojčica i 29 % dječaka nije dostiglo razinu 2). Kad je riječ o najboljim učenicima, u matematičkoj pismenosti veći je udio dječaka (7 %) nego djevojčica (4 %), dok je u čitalačkoj pismenosti situacija obrnuta (5 % djevojčica i 3 % dječaka dostiglo je razinu 5 ili 6).
- U razdoblju od 2012. do 2022. godine postignuća u matematičkoj pismenosti ostala su približno ista i kod dječaka i kod djevojčica.

Migrantsko porijeklo i uspjeh učenika

- Učenici migrantskog porijekla definirani su kao učenici čiji su roditelji rođeni u zemlji različitoj od one u kojoj je učenik rješavao PISA test. Među učenicima migrantskog porijekla moguće je razlikovati dvije skupine učenika: prvu i drugu generaciju migranata. Učenici prve generacije migranata i sami su rođeni izvan zemlje u kojoj su sudjelovali u PISA istraživanju, dok su učenici druge generacije migranata rođeni u toj zemlji, ali su njihovi roditelji rođeni u nekoj drugoj zemlji.
- Udio učenika migrantskog porijekla u Hrvatskoj se 2022. godine smanjio na 9 % (taj je udio 2012. godine iznosio 12 %). U 2022. godini 1 % petnaestogodišnjih učenika pripadalo je prvoj generaciji migranata, što znači da su rođeni u nekoj drugoj zemlji te da su se zajedno s obitelji preselili u Hrvatsku tek posljednjih godina. U skupini učenika prve generacije migranata njih 48 % doselilo se u Hrvatsku do pete godine života, a 33 % njih doselilo se nakon 12. godine života i nakon završetka osnovnog obrazovanja u nekoj drugoj zemlji.
- Učenici migrantskog porijekla u Hrvatskoj češće imaju lošiji socioekonomski status od učenika nemigranata. Dok se među svim učenicima nalazi 25 % učenika s lošijem socioekonomskim statusom, među učenicima migrantskog porijekla takvih je učenika 37 %. Otprilike 11 % učenika migrantskog porijekla (i 2 % svih ostalih učenika) izjavilo je da se jezik kojim govore kod kuće većinu vremena razlikuje od jezika na kojemu su rješavali PISA ispite.
- Prosječna razlika u rezultatu između učenika migranata i nemigranata u matematičkoj je pismenosti iznosila 14 bodova u korist nemigranata, što je značajna razlika. Međutim, nakon uzimanja u obzir socioekonomskog profila učenika, ta je razlika prestala biti značajna.
- U čitalačkoj pismenosti prosječna razlika u ostvarenom rezultatu učenika migranata i nemigranata iznosila je 18 bodova u korist nemigranata, što je značajna razlika. Međutim, nakon uzimanja u obzir socioekonomskog profila učenika, ta je razlika prestala biti značajna.

Kakvo je ozračje u hrvatskim školama?

Osjećaj pripadnosti školi i zadovoljstvo životom učenika

- U 2022. godini 84 % hrvatskih učenika izjavilo je da lako sklapa prijateljstva u školi (prosjek OECD-a iznosio je 76 %), dok ih je 83 % imao osjećaj pripadnosti školi (prosjek OECD-a iznosio

je 75 %). S druge strane, 12 % učenika izjavilo je da se u školi osjećaju usamljeno, a njih 11 % izjavilo je da se osjećaju poput stranca ili izostavljeno u školi (prosjeci OECD-a iznosili su 17 % i 16 %). U odnosu na 2018. godinu, hrvatski učenici imaju veći osjećaj pripadnosti školi.

- Zadovoljstvo učenika životom tijekom posljednjih godina u mnogim se zemljama smanjilo. U 2022. godini 12 % hrvatskih učenika izjavilo je da nisu zadovoljni svojim životom, a svoje zadovoljstvo ocijenili su ocjenama od 0 do 4 na ljestvici od 0 do 10. Otprilike isti broj učenika nije bio zadovoljan životom i 2018. godine (11 %). U zemljama OECD-a, udio učenika nezadovoljnih životom prosječno je porastao s 11 % 2015. godine na 16 % u 2018. te na 18 % u 2022. godini.

Podrška nastavnika i disciplina na nastavi matematike

- U Hrvatskoj je 64 % učenika izjavilo da na većini sati matematike nastavnik pokazuje interes za učenje svakog učenika (prosjeak OECD-a iznosio je 63 %), a 67 % njih da nastavnik dodatno pomaže učenicima kada im je potrebna (prosjeak OECD-a iznosio je 70 %). U 2012. godini ti su udjeli iznosili 54 % i 59 %. U obrazovnim sustavima u kojima je veći udio učenika izjavio da nastavnik pruža dodatnu pomoć učenicima kad im je pomoć potrebna u prosjeku je zabilježen slabiji pad u rezultatima iz matematičke pismenosti 2022. godine u odnosu na deset godina ranije.
- Mnogi učenici uče matematiku u disciplinskom ozračju koja nije pogodna za učenje: u Hrvatskoj je 2022. godine 24 % učenika izjavilo da ne mogu dobro raditi na većini ili na svim satima (prosjeak OECD-a iznosio je 23 %); 35 % učenika izjavilo je da učenici ne slušaju što nastavnik govori (prosjeak OECD-a iznosio je 30 %); 23 % učenika izjavilo je da ih ometa uporaba digitalnih uređaja (prosjeak OECD-a iznosio je 30 %); 17 % učenika izjavilo je da ih ometaju drugi učenici koji se koriste digitalnim uređajima (prosjeak OECD-a iznosio je 25 %). U zemljama OECD-a učenici su u prosjeku rjeđe izjavljivali da im uporaba digitalnih uređaja odvraća pažnju kada je u školi bila zabranjena uporaba mobitela.

Osjećaj sigurnosti u školi i na internetu

- Podatci prikupljeni istraživanjem PISA 2022 pokazuju da su se u svim obrazovnim sustavima u kojima su postignuća ostala visoka, a osjećaj pripadnosti učenika povećan, učenici osjećali sigurnije i u manjoj mjeri izloženi rizicima i vršnjačkom nasilju u svojoj školi.
- U Hrvatskoj je 6 % učenika izjavilo da se ne osjeća sigurno na putu do škole (prosjeak OECD-a iznosi 8 %), njih 4 % izjavilo je da se ne osjeća sigurno u svojim školskim učionicama (prosjeak OECD-a iznosi 7 %), a njih 6 % izjavilo je da se ne osjeća sigurno na drugim mjestima u školi kao što su hodnik, kantina i WC (prosjeak OECD-a iznosi 10 %).
- Oko 17 % djevojčica i 15 % dječaka izjavilo je da su bili žrtve nasilja barem nekoliko puta mjesečno (prosjeak OECD-a iznosi 20 % za djevojčice i 21 % za dječake). U zemljama OECD-a u prosjeku je manji broj učenika bio izložen vršnjačkom nasilju 2022. godine u usporedbi s 2018. godinom. Primjerice, 2022. godine samo 7 % učenika izjavilo je da su drugi učenici o njima širili ružne glasine u usporedbi s 11 % takvih učenika 2018. godine. U Hrvatskoj su se ti udjeli također smanjili (7 % 2022. godine u usporedbi s 11 % 2018. godine).

Uključenost roditelja u proces učenja

- PISA podatci prikupljeni od ravnatelja škola pokazuju da se postotak roditelja uključenih u učenje značajno smanjio između 2018. i 2022. u mnogim zemljama. Isti je slučaj i u Hrvatskoj gdje je 2022. godine 23 % učenika pohađalo škole čiji je ravnatelj izvijestio da je tijekom prethodne školske godine barem polovica svih obitelji razgovarala s nastavnikom o napretku djeteta na vlastitu inicijativu (a 21 % njih na inicijativu nastavnika). U 2018. godini taj je udio iznosio 53 % (i 28 %). Obrazovni sustavi s pozitivnijim trendovima u uključenosti roditelja između 2018. i 2022. (tj. zemlje u kojima se udio roditelja koji su samoinicijativno razgovarali s nastavnikom o napretku svog djeteta manje smanjio između dvaju ciklusa) češće bilježe stabilnije ili poboljšane rezultate u matematičkoj pismenosti.

Učenje tijekom zatvaranja škola uslijed COVID pandemije

- U Hrvatskoj je 30 % učenika prijavilo da je njihova škola bila zatvorena više od tri mjeseca zbog pandemije bolesti COVID-19. U zemljama OECD-a u prosjeku je 50 % učenika bilo izloženo otprilike jednako dugom zatvaranju škola. U obrazovnim sustavima u kojima su postignuća ostala

visoka, a osjećaj pripadnosti učenika povećan, manji udio učenika bio je izložen duljem zatvaranju škola.

- Tijekom učenja na daljinu 36 % učenika u Hrvatskoj imalo je problema barem jednom tjedno s razumijevanjem školskih zadataka, a 25 % učenika s pronalaženjem osobe koja bi im mogla pomoći u izvršavanju zadataka za školu (prosjeci OECD-a iznosili su 34 % i 24 %). U obrazovnim sustavima u kojima su postignuća ostala visoka, a osjećaj pripadnosti učenika povećan, manji udio učenika nailazio je na probleme tijekom učenja na daljinu.
- Tijekom zatvaranja škola podrška učenicima s ciljem njihove dobrobiti često je bila ograničena. U Hrvatskoj je 49 % učenika dobivalo svakodnevnu podršku putem virtualne nastave uživo uz pomoć programa za videokomunikaciju. Međutim, samo 16 % učenika izjavilo je da ih je netko iz škole svakodnevno pitao kako se osjećaju (prosjeci OECD-a iznosili su 51 % i 13 %).
- U slučaju da se škole ponovno moraju zatvoriti u budućnosti, mnogi učenici u zemljama OECD-a osjećaju se sposobnima koristiti digitalnu tehnologiju za učenje na daljinu, ali manji broj učenika smatra da mogu preuzeti odgovornosti za vlastito učenje. U Hrvatskoj se 89 % učenika osjeća vrlo sposobno ili sposobno koristiti računalni program za videokomunikaciju, dok njih 72 % smatra da se može motivirati za obavljanje školskih obaveza (prosjeci OECD-a iznosili su 77 % i 58 %).

Što nam još PISA pokazuje?

Ulaganje u obrazovanje

- Izdvajanja za obrazovanje samo su u određenoj mjeri povezana s postignućem učenika. U zemljama sudionicama čija su kumulativna izdvajanja po učeniku tijekom njegovog osnovnog obrazovanja (od 6 do 15 godina starosti) 2019. godine iznosila manje od 75 000 USD, veća izdvajanja za obrazovanje bila su povezana s višim rezultatima iz matematičke pismenosti u istraživanju PISA 2022. U Hrvatskoj su kumulativna izdvajanja za obrazovanje po učeniku u dobi od 6 do 15 godina iznosila otprilike 75 000 USD.
- U otprilike polovici svih zemalja s usporedivim podacima, ravnatelji škola su 2022. godine imali veću vjerojatnost da će prijaviti nedostatak nastavnog osoblja nego njihovi kolege 2018. godine. To je također bio slučaj i u Hrvatskoj. U Hrvatskoj je 2022. godine 46 % učenika pohađalo škole čiji su ravnatelji izvijestili da škola nailazi na teškoće u organiziranju nastave zbog nedostatka nastavnog osoblja (a 20 % zbog neadekvatnog ili slabo kvalificiranog osoblja). U 2018. godini ti su udjeli iznosili 18 % i 16 %. U većini zemalja sudionica učenici koji pohađaju škole čiji su ravnatelji prijavili manjak nastavnog osoblja postigli su slabije rezultate u matematici od učenika u školama čiji su ravnatelji prijavili da je nedostatak osoblja manji ili ga uopće nema.

Napredak učenika kroz školovanje

- U trenutku pristupanja PISA testiranju 2022. godine 79 % petnaestogodišnjih učenika u Hrvatskoj pohađalo je 1. razred srednje škole.
- U Hrvatskoj je 83 % učenika izjavilo da su pohađali predškolski odgoj i obrazovanje godinu dana ili više (prosjeak OECD-a iznosio je 94 %). U prosjeku u zemljama OECD-a učenici koji su pohađali predškolski odgoj i obrazovanje jednu godinu ili više postigli su bolje rezultate iz matematike u dobi od 15 godina od učenika koji ga nikada nisu pohađali ili su ga pohađali kraće od jedne godine, čak i nakon uzimanja u obzir socioekonomskih profila učenika.
- Oko 1 % učenika u Hrvatskoj izjavilo je da su barem jedanput ponavljali razred (prosjeak OECD-a iznosio je 9 %) nakon polaska u osnovnu školu. Ponavljanje razreda rjeđa je pojava u uspješnijim obrazovnim sustavima.

Školska autonomija

- U Hrvatskoj je 35 % učenika pohađalo školu u kojoj su ravnatelji imali glavnu odgovornost za zapošljavanje nastavnika (prosjeak OECD-a iznosio je 60 %), a njih 80 % pohađalo je školu u kojoj su nastavnici imali glavnu odgovornost za odabir nastavnih materijala (prosjeak OECD-a iznosio je

76 %). Mnogi uspješniji školski sustavi imaju praksu ove odgovornosti povjeravati ravnateljima i nastavnicima.

Ključna obilježja istraživanja PISA 2022

Sadržaj

- Istraživanje PISA 2022 bilo je usmjereno na matematičku pismenost, dok su čitalačka i prirodoslovna pismenost te kreativno mišljenje učenika bila sporedna ispitna područja. Istraživanje PISA 2022 također je uključivalo ispitivanje financijske pismenosti učenika koje je za zemlje sudionice bila izborna opcija. Rezultati za matematičku, čitalačku i prirodoslovnu pismenost objavljeni su 5. prosinca 2023., dok će rezultati za kreativno mišljenje i financijsku pismenost biti objavljeni 2024. godine.

Učenici

- U istraživanju PISA 2022 ukupno je sudjelovalo oko 690 000 učenika koji predstavljaju oko 29 milijuna petnaestogodišnjaka koji se nalaze u sustavu obrazovanja u 81 zemlji.
- U Hrvatskoj je sudjelovalo 6135 učenika iz 180 škola, koji predstavljaju oko 35 000 petnaestogodišnjaka (89 % ukupne populacije petnaestogodišnjaka).

Testiranje

- Učenici su rješavali dva testa u trajanju od sat vremena, a svaki se odnosi na jedno ispitno područje. Različiti učenici dobili su različite zadatke i različite kombinacije ispitnih područja (npr. matematiku nakon koje slijedi čitalačka pismenost, ili prirodoslovlje nakon kojeg slijedi matematika, itd.). Upotrijebljena je kombinacija zadataka višestrukog izbora i zadataka otvorenog tipa u kojima su učenici trebali upisivati vlastite odgovore.
- Učenici su također ispunili upitnik za čije je rješavanje bilo potrebno oko 35 minuta. Upitnikom su se prikupljale informacije o samim učenicima, njihovim stavovima, sklonostima i uvjerenjima, njihovoj obitelji, školi i iskustvima u učenju. Ravnatelji škola ispunili su upitnik o upravljanju i organizaciji škole te o okružju učenja.
- Neke zemlje sudionice također su primijenile dodatne upitnike za učenike, roditelje i /ili učitelje kako bi dobile više informacija. Rezultati neobaveznih upitnika nisu prikazani u ovom kratkom prikazu rezultata.